

สถาบัน THE BEST CENTER

2145/7 ซ.รามคำแหง 43/1 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร.0-2318-6868, 0-2314-1492 โทรสาร 0-2718-6274

www.thebestcenter.com facebook.com/bestcentergroup

คุณภาพทางวิชาการต้องมาที่ 1

คู่มือเตรียมสอบ

นักวิชาการพาณิชย์

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ความรู้ความสามารถทั่วไปและความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสรร

การประเมินสมรรถนะ ครั้งที่ 1 โดยวิธีการสอบข้อเขียน (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)

(ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ กฎหมายและระเบียบต่างๆ ของทางราชการ และความรู้เฉพาะ

ตำแหน่ง ความสามารถ/ทักษะ)

-วิชาความรู้ทั่วไป (50 คะแนน) เกี่ยวกับสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการ และ
ระเบียบต่างๆของทางราชการ ฯลฯ

-วิชาความรู้เฉพาะตำแหน่ง (50 คะแนน) (ทดสอบความรู้โดยแยกเป็นวิชาของแต่ละตำแหน่ง)

-พระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540

-ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526และที่แก้ไขเพิ่มเติม

-สถานการณ์เศรษฐกิจการค้าภายในและระหว่างประเทศ

-ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ

-ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศทางการค้า

-แนวข้อสอบด้านการค้าการลงทุน

-แนวข้อสอบรวมการค้าระหว่างประเทศ

-แนวข้อสอบสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าภายในและระหว่างประเทศ

-แนวข้อสอบความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

-เทคนิคการสอบสัมภาษณ์

สนใจสั่งซื้อ หรือสอบถามเพิ่มเติม โทร.081-496-9907

LINE: @thebestcenter

270.-

คู่มือสอบนักวิชาการพาณิชย์
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

รวบรวมและเรียบเรียงโดย.....

ฝ่ายวิชาการ สถาบัน THE BEST CENTER

ห้ามตัดต่อหรือคัดลอกส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหา

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ราคา 270 บาท

จัดทำและจำหน่ายโดย

The Best Center InterGroup Co., Ltd.

บริษัท เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์ อินเตอร์กรุป จำกัด

บริหารงานโดย ดร.สิงห์ทอง บัวชุมและอาจารย์จันทน์ บัวชุม (ดีแควเตอร์กึ่งย่าน ม. ราม)

เลขที่ 2145/7 ซอยรามคำแหง 43/1 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์ 081-496-9907, 0-2314-1492, 0-2318-6868 โทรสาร 0-2718-6274 line id: @thebestcenter

www.thebestcenter.com หรือ www.facebook.com/bestcentergroup

**คู่มือเตรียมสอบ
นักวิชาการพาณิชย์
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ**

THE BEST CENTER
เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์

ราคา 270-

คำนำ

คู่มือเตรียมสอบสำหรับตำแหน่ง นักวิชาการพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เล่มนี้ ทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการของสถาบันได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา ภายในเล่มประกอบด้วยทุกส่วนที่กำหนดในการสอบ เจาะข้อสอบทุกส่วน พร้อมคำเฉลยอธิบาย มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมทั้งนี้คณะผู้จัดทำขอเน้อมรับข้อบกพร่องใดๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

THE BEST CENTER
เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน

ฝ่ายวิชาการ

สถาบัน The Best Center

www.thebestcenter.com

สารบัญ

➤ ความรู้เกี่ยวกับกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	1
➤ สถานการณ์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับภารกิจกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	3
➤ ความรู้เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ	18
◆ แนวข้อสอบ ความรู้เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ	56
◆ แนวข้อสอบ สถานการณ์เศรษฐกิจด้านการค้า	61
➤ ภาษาอังกฤษเพื่อการส่งออก	70
◆ แนวข้อสอบ กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ	82
➤ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547	87
◆ แนวข้อสอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547	
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560	96
➤ ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการบริหารกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2561	103
◆ แนวข้อสอบ พระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540	107
◆ แนวข้อสอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526	
และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2564	135
➤ สถานการณ์เศรษฐกิจการค้าภายในและระหว่างประเทศ	166
➤ ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ	181
➤ ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศทางการค้า	234
◆ แนวข้อสอบ ด้านการค้าการลงทุน	247
◆ แนวข้อสอบ บวรมการค้าระหว่างประเทศ	251
◆ แนวข้อสอบ สถานการณ์เศรษฐกิจการค้าภายในและระหว่างประเทศ	264
◆ แนวข้อสอบ ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	272
➤ เทคนิคการสอบสัมภาษณ์	276

ความรู้เกี่ยวกับกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

1. วิสัยทัศน์

ความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยเป็น 1 ใน 5 ของเอเชียภายในปี 2570

2. พันธกิจ

- 1) พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมผู้ประกอบการ ไทย ในการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ
- 2) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการไทย
- 3) ขยายช่องทางตลาดแก่สินค้าและบริการไทย
- 4) ยกระดับคุณภาพการให้บริการสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง

3. การกิจ ตามกฎหมายจัดตั้งหน่วยงาน

ภารกิจหลักตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 25531 ให้กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ขยายตลาด สินค้าและบริการของไทย พัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการส่งออก ให้บริการข้อมูลการค้าและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในตลาดโลก เพื่อเพิ่มมูลค่าและปริมาณการส่งออกของประเทศไทย

4. ค่านิยมองค์กร

DITP DRIVE

D = Dedicated มุ่งมั่น ขยัน อดทน

R = Responsive ผลลัพธ์จับใจ

I = Integrity ซื่อตรงไว้ซึ่งคุณธรรม

V = Value Creation สร้างสรรค์สิ่งใหม่

E = Excellent เพื่อการค้าไทยเป็นเลิศ

5. วัฒนธรรมองค์กร ความพร้อมในการปรับตัวเพื่อตอบสนองภารกิจขององค์กร

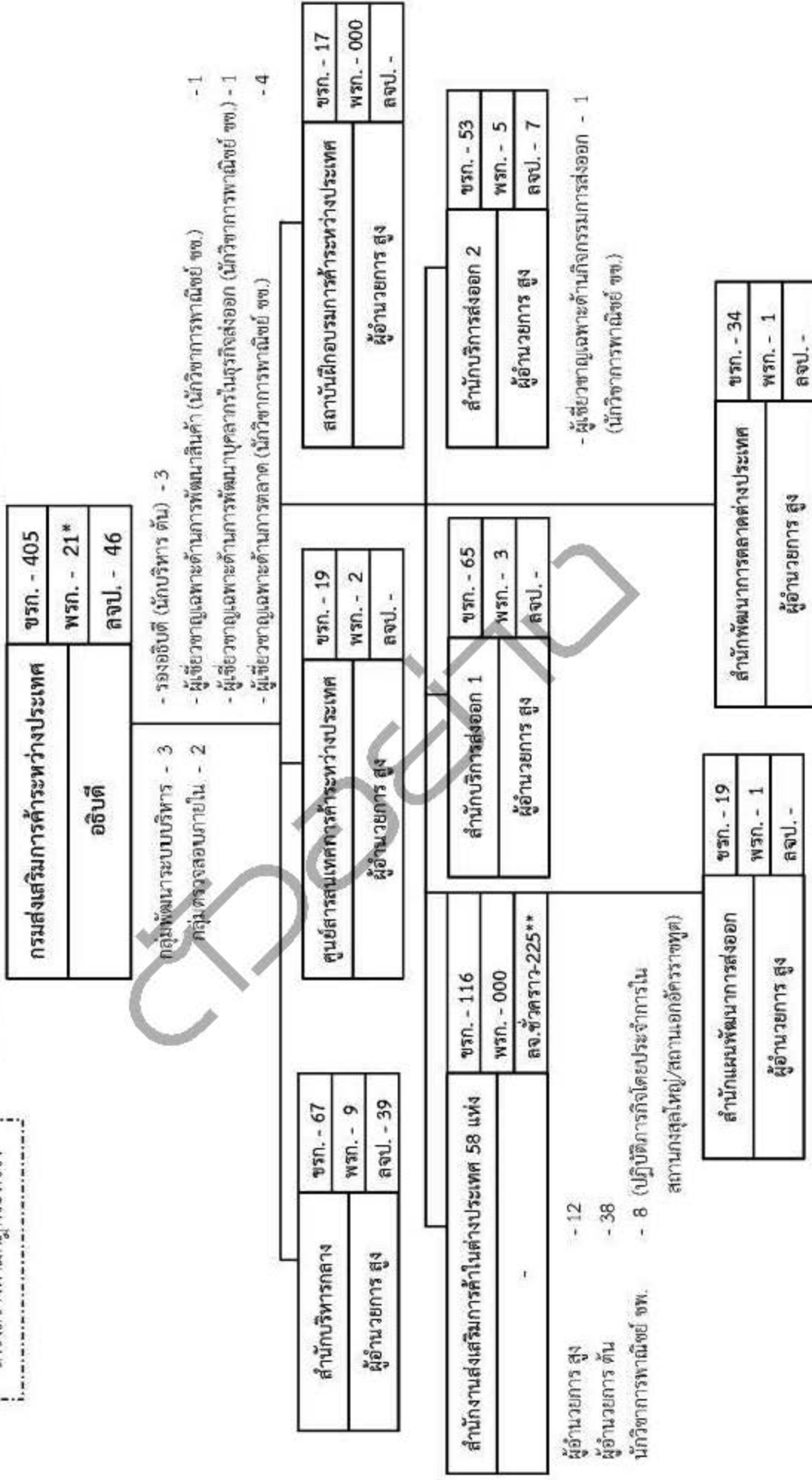

อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

นายภูสิต รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์

โครงสร้างตามกฎกระทรวง

แผนภูมิโครงสร้างและอัตรากำลัง กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

สถานการณ์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกิจ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศครบรอบ 64 ปี มุ่งเน้นทำงานเชิงรุกส่งเสริมผู้ประกอบการเจ้าตลาด
เข้มแข็ง พร้อมลงนาม MOU ใน 5 เรื่องสำคัญกับพันธมิตร

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศครบรอบวันสถาปนาปีที่ 64 ยังคงมุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงรุก ขยาย
ขอบเขตความรับผิดชอบให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก พร้อมเผชิญความท้าทายในทุกมิติ บูรณา
การทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเร่งรัด ชูพันธกิจล่าสุดต่อยอดการ
ดำเนินงานเชิงรุกด้วยการลงนามบันทึกความร่วมมือ 5 หัวเรื่องสำคัญกับพันธมิตร

นางอภิรดี ตันตราภรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กล่าวในงานครบรอบวันสถาปนากรมส่งเสริม
การค้าระหว่างประเทศ ปีที่ 64 ว่า กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญยิ่งของ
กระทรวงพาณิชย์ เป็นทัพหน้าสนับสนุนภาคการค้าของประเทศ รับผิดชอบภาคการส่งออกซึ่งเกี่ยวพันกับภาค
ธุรกิจและผู้ประกอบการจำนวนมาก ต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงที่ในบางครั้งไม่สามารถควบคุมและคาดเดาได้ ไม่ว่าจะ
เป็นจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า หรือจากปัญหาภัยธรรมชาติรุนแรงต่างๆ เป็นงานที่มีความท้าทาย ต้อง
ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม เศรษฐกิจ และความต้องการของตลาดโลก จึง
จำเป็นต้องพัฒนาให้ก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์ และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การดำเนินงานให้ตอบสนองต่อการ
เปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ

“กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดยุทธศาสตร์สำหรับภาคการค้าระหว่างประเทศในอีก 5 ปีข้างหน้า โดย
มุ่งเน้นการยกระดับเศรษฐกิจการค้าของประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าและภาคบริการ การเสริมสร้างขีด
ความสามารถผู้ประกอบการ SMEs และการพัฒนาการอำนวยความสะดวกทางการค้ารองรับเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่ง
จะเห็นได้ว่ากรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กระทรวง
พาณิชย์ให้ประสบผลสำเร็จ”

นางมาลี โชคล้ำเลิศ อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กล่าวว่า ปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจการค้า
ระหว่างประเทศของไทยปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายที่เพิ่มขึ้นในทุกมิติ อีกทั้งแนวโน้มทิศทางเศรษฐกิจโลก
ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศจึงต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การดำเนินงาน โดย
มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุก เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างองค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภารกิจของกรมในระยะ
หลังจึงได้ขยายขอบเขตความรับผิดชอบให้กว้างขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจยุคใหม่ ให้สามารถ
นำพาผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ได้แก่ การเร่งพัฒนาด้านการค้าบริการซึ่งเป็นภาคธุรกิจที่มี
ศักยภาพสูงมากของไทย ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการค้าสินค้า การส่งเสริมการออกไปลงทุนและประกอบธุรกิจ ใน
ต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีความเชื่อมโยงกับภาคการค้าอย่างแนบแน่น และการสนับสนุนการค้าอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน
Thaitrade.com เพื่อเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างครบวงจร

ขณะเดียวกัน ภารกิจหลักดั้งเดิมก็ยังคงมุ่งเน้นในทุกด้านอย่างครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นการเร่งพัฒนา
ผู้ประกอบการให้ผลิตสินค้าและบริการ โดยเน้นการใช้นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างแบรนด์ การจัด
กิจกรรมส่งเสริมการส่งออกเชิงรุก และแสวงหาโอกาสในตลาดใหม่ๆ ลงลึกถึงในระดับเมืองสำคัญ โดยไม่ละเลยที่

จะรักษาส่วนแบ่งในตลาดหลัก ตลอดจนการที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้เริ่มมีผลบังคับใช้ในปีนี้จะป็นปัจจัยเสริมให้การค้าการลงทุนภายในภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่ม CLMV ถือเป็นตลาดที่มีศักยภาพมากของไทย

สำหรับอีกหนึ่งพันธกิจสำคัญสำคัญของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ที่แสดงให้เห็นถึงการมุ่งทำงานเชิงรุกร่วมกับพันธมิตรต่างๆ เพื่อส่งเสริม ผลักดัน และช่วยเหลือผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศ คือการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ใน 5 หัวเรื่องสำคัญ ได้แก่ ความร่วมมือในการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สินค้าและธุรกิจบริการสุขภาพ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย สถาบันมาตรฐานสากลแห่งประเทศไทย และศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความร่วมมือ โครงการ “SMEs Genius Exporter” กับ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ความร่วมมือการสนับสนุนผู้ประกอบการไทยในด้านการค้าระหว่างประเทศ กับ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ความร่วมมือเพื่อการผลักดันและพัฒนาผู้ประกอบการสู่การค้าระหว่างประเทศ กับ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ความร่วมมือว่าด้วยการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร แลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวรวมถึงสนับสนุนการจัดแสดงผลงานการออกแบบ และการประชาสัมพันธ์ผลงานของนักออกแบบไทย กับ บริษัท สยามพิวรรธน์ จำกัด ซึ่งทั้งหมดนี้คือแนวทางการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศที่ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้า ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายต่อไป

➢ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ หมายถึง การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศหนึ่งกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก การค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้เนื่องจากภูมิอากาศของแต่ละประเทศในโลกนี้ไม่เหมือนกัน จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน วัตถุดิบและปัจจัยการผลิตมีจำนวนไม่เท่ากัน เป็นเหตุให้ต้นทุนในการผลิตแตกต่างกัน ทำให้ความชำนาญในการผลิตสินค้าและบริการแตกต่างกัน

เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องได้รับประโยชน์สูงสุด แต่ละประเทศจึงเลือกผลิตสินค้าหรือบริการที่ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีมากมายภายในประเทศนั้นๆ จะทำให้ได้สินค้าและบริการที่มีคุณภาพดีและต้นทุนต่ำ แล้วนำสินค้าไปขายในตลาดโลก ส่วนสินค้าและบริการที่ผลิตเองแล้วต้นทุนสูง หรือไม่สามารถผลิตได้ก็จะซื้อจากทั่วโลก การแลกเปลี่ยนลักษณะนี้ทำให้ประชากรชาวโลกได้ใช้สินค้าที่มีคุณภาพดี ราคาไม่แพง เช่น ประเทศไทยมีดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร ประเทศไทยก็จะผลิตสินค้าเกษตร เช่น ข้าว เมื่อได้ผลผลิตก็จะส่งไปขายในตลาดโลก ส่วนประเทศอิรักมีปัจจัยการผลิตเหมาะที่จะผลิตน้ำมัน อิรักก็จะผลิตน้ำมันส่งไปขายในตลาดโลก ก็จะทำให้อิรักมีรายได้จากการขายน้ำมัน โดยประเทศอิรักนำเข้าข้าวจากประเทศไทย ส่วนประเทศไทย มีรายได้จากการขายข้าว นำรายได้ซื้อน้ำมันมาใช้ในประเทศ เป็นต้น

การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสบริโภคสินค้าใหม่ๆ เพิ่มขึ้นและมีมาตรฐานดีขึ้น นั่นคือสินค้าใดที่ประเทศเราผลิตไม่ได้เราก็จะสั่งซื้อมาจากต่างประเทศ ถ้าไม่มีการค้าระหว่างประเทศประชาชนแต่ละประเทศก็จะบริโภคแต่

สินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศของตนเท่านั้น ซึ่งส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนดีขึ้น

ทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสบริโภคสินค้าในราคาที่ถูกลง กรณีนี้เป็นกรณีที่ประเทศนี้ผลิตได้แต่ต้นทุนสูงก็จะเลือกนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เช่น ถ้าประเทศไทยผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าเองแพงกว่านำเข้าจากต่างประเทศ ประเทศไทยก็ไม่ควรผลิตเอง

ทำให้การใช้ทรัพยากรของโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับประโยชน์สูงสุด ก่อให้เกิดการแข่งขันกันทำตามความถนัด ตามความสามารถ ต้นทุนในการผลิตสินค้าจึงต่ำ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกันจึงทำให้การใช้ทรัพยากรของโลกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มีผลต่อการพัฒนาเทคโนโลยี ทำให้ความรู้และวิชาการต่างๆ เทคนิคการผลิตกระจายไปยังประเทศต่างๆ แต่ละประเทศก็จะได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงการผลิตให้ดีขึ้น

การแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ในกรณีเกิดภัยธรรมชาติ การนัดหยุดงานหรือวิกฤติการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ ซึ่งอาจมีผลทำให้การผลิตในประเทศตกต่ำหรือหยุดชะงักลง อาจแก้ปัญหาได้โดยการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

นโยบายการค้าระหว่างประเทศที่หลายๆ ประเทศต้องการให้เป็นก็คือนโยบายการค้าเสรีทั่วโลก แต่ในทางปฏิบัติแล้วลักษณะการค้าระหว่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะที่เป็นไปในรูปแบบของการค้าที่ไม่เสรี กล่าวคือประเทศต่างๆ มักใช้นโยบายภาษีหรือนโยบายที่มีโทษภาษีมาเป็นข้อจำกัดเพื่อควบคุมการค้ามากขึ้น ทำให้ผลประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศลดน้อยลงไป ในขณะที่ด้วยกันประเทศเหล่านี้ก็ยังมองเห็นผลดีของการค้าเสรี แต่จะให้เกิดการค้าเสรีกับทุกประเทศทั้งโลกคงเป็นไปได้ยาก ด้วยดังกล่าวจึงมีบางประเทศหันมารวมตัวกันเป็นกลุ่มแล้วพยายามลดหรือเลิกใช้นโยบายจำกัดการค้าระหว่างประเทศภายในกลุ่ม พร้อมกับหาช่องทางขยายการค้าระหว่างให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายได้ โดยมีการจัดตั้งสถาบันระหว่างประเทศขึ้นเพื่อตกลงร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศร่วมกัน แนวคิดดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ดังตัวอย่างนี้

1) WTO (World Trade Organization)

เป็นองค์การการค้าระหว่างประเทศที่พัฒนามาจากการทำความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT : General Agreement on Tariffs and Trade) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการค้าเสรีระหว่างประเทศ กำกับการค้าและการดำเนินการของประเทศสมาชิกให้ไปตามความตกลงทางการค้า ยุติกรณีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และเป็นเวทีเจรจาการค้าของประเทศสมาชิก WTO ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2538 โดยมีที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 59 และมีสถานะเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเปิดตลาดการค้าทั้งจากการลดภาษีศุลกากรและการยกเลิกมาตรการที่มีโทษภาษีศุลกากรของประเทศคู่ค้า และจากการเปิดเสรีตลาดการค้าบริการระหว่างประเทศ นอกจากนี้ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ที่จะไม่ถูกประเทศใหญ่ๆ ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจบีบบังคับแต่ข้างเดียว ในขณะเดียวกันการเข้าเป็นสมาชิกก็ทำให้ไทยต้องมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเช่นเดียวกัน และจะต้องปรับตัวเพื่อเข้าสู่การแข่งขันที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น

2) เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA: ASEAN Free Trade Area)

สมาคมอาเซียนจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2510 โดยมีประเทศสมาชิกที่ร่วมก่อตั้งในขณะนั้น 5 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซียและฟิลิปปินส์ เกิดขึ้นจากแรงจูงใจทางการเมืองมากกว่าทางเศรษฐกิจ เพื่อยุติข้อขัดแย้งทางด้านพรมแดนระหว่างมาเลเซียและอินโดนีเซีย ปัจจุบันมีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและการพัฒนาทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค เพื่อส่งเสริมให้ความร่วมมือกันในด้านต่างๆ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และการบริหาร

ในปีพ.ศ. 2535 อาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน และความตกลงว่าด้วยอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าอาเซียน เพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนให้เสร็จสิ้นภายใน 15 ปี โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าอาเซียนในตลาดโลก ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยมีการลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิกตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 ทำให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนมีการขยายตัว

3) APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation)

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก ก่อตั้งขึ้นจากการประชุมรัฐมนตรีของประเทศในแถบเอเชีย-แปซิฟิก เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ณ กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการค้าของภูมิภาคของโลก พัฒนาและส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคี และสนับสนุนผลักดันให้การเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยประสบความสำเร็จ ศึกษาสู่ทางในการเปิดเสรีการค้าในภูมิภาค ในลักษณะที่มีใช้การรวมกลุ่มทางการค้าที่ กีดกันประเทศนอกกลุ่ม (Open Regionalism) ขยายความร่วมมือสาขาเศรษฐกิจที่สนใจร่วมกัน และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการไหลเวียนสินค้า บริการ ทูต และเทคโนโลยีระหว่างกันโดยเสรี

4) OPEC (Organization of Petroleum Exporting Countries)

กลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือสร้างอำนาจต่อรองในเรื่องของราคาและเงื่อนไขการขายน้ำมัน ผลจากการรวมกลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศ มีการเคลื่อนย้ายทุนเข้าไปในกลุ่มประเทศที่มีการรวมกลุ่มเศรษฐกิจมากขึ้น เพื่อลดการกีดกันด้านภาษีจากประเทศนอกกลุ่ม ประเทศสมาชิกมี 13 ประเทศประกอบไปด้วย อิหร่าน อิรัก คูเวต ซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ ลิเบีย สาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาบอง ไนจีเรีย เวเนซุเอลา เอกวาดอร์ และอินโดนีเซีย

5) GMS (Greater Mekong Sub-Region)

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB: Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก กลุ่มประเทศ GMS มีพื้นที่รวมกันประมาณ 2 ล้าน 3 แสน ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ พื้นที่ของยุโรปตะวันตก มีประชากรรวมกันประมาณ 250 ล้านคน และอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียง และ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โครงการ GMS มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ สนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและ

พัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถรวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก

6) ACMECS (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy)

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (ACMECS : Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) หรือชื่อเดิม ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า ไทย (ECS : Economic Cooperation Strategy among Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Thailand) คือ กรอบความร่วมมือระหว่าง 5 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (เข้าร่วมเป็นสมาชิกท้ายสุดเมื่อ 10 พฤษภาคม 2547)

ACMECS เป็นแนวคิดที่ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้หยิบยกขึ้นหารือกับผู้นำกัมพูชา ลาว และพม่า ในช่วงการประชุมผู้นำอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรค SARS เมื่อ 29 เมษายน 2546 ที่กรุงเทพฯ และได้รับการสนับสนุนในหลักการจากผู้นำประเทศเพื่อนบ้านทั้งสามดังกล่าว และได้มีการพัฒนาการอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง จนถึงการประชุมระดับผู้นำ ACMECS ที่เมืองพุกาม สหภาพพม่า เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2546 ซึ่งผู้นำทั้ง 5 ประเทศร่วมกันออกปฏิญญาพุกาม (Bagan Declaration) รวมทั้ง แผนปฏิบัติการ (Plan of Action) ครอบคลุมความร่วมมือ 5 สาขา ได้แก่

1. การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน
2. ความร่วมมือด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
3. การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม
4. การท่องเที่ยว
5. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เป้าหมายหลักของ ACMECS คือ

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดความเจริญเติบโตมากขึ้นตามแนวชายแดน เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมเกษตรและการผลิตไปยังบริเวณที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเพื่อสร้าง โอกาสการจ้างงานและลดความแตกต่างของรายได้ในหมู่ประเทศทั้งสี่ เพื่อส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่งคั่งร่วมกันสำหรับทุกฝ่ายในลักษณะที่ยั่งยืน

7) BISTEC (Bangladesh-India-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation) BIMSTEC

เป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง 7 ประเทศ คือ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา และไทย เริ่มก่อตั้งโดยมีสมาชิก 4 ประเทศ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2540 ภายใต้ชื่อ BIST-EC (Bangladesh-India-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation) ภายใต้การริเริ่มและผลักดันของไทย และเปลี่ยนชื่อเป็น BIMST-EC เมื่อ พม่าเข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2540 ต่อมาในเดือนธันวาคม 2546 เนปาลและภูฏานได้เข้าร่วมประชุมเป็นสมาชิกใหม่ และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ”(Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation)

กลุ่มประเทศ BIMSTEC มีจำนวนประชากรรวมประมาณ 1,300 ล้านคน โดยไทยมีมูลค่าการค้ารวมกับกลุ่มนี้กว่า 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2546 กรอบความร่วมมือนี้มีจุดเด่น คือ เป็นเวทีที่เชื่อมประสานนโยบาย Look East ของกลุ่มประเทศเอเชียใต้ กับนโยบาย Look West ของไทย และเป็นกลไกหนึ่งที่ส่งเสริมโอกาสด้าน

การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับภูมิภาคเอเชียใต้

กรอบความร่วมมือ BIMSTEC มีวัตถุประสงค์ คือ มุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน และส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึงความช่วยเหลือภายในภูมิภาคในรูปของการฝึกอบรม รวมถึง การวิจัยและพัฒนาความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ในด้านเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้าและการลงทุน ตลอดจนปรับปรุงการสื่อสารและการคมนาคม เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาค และส่งเสริมความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับองค์การระหว่างประเทศ

8) IMF (International Monetary Fund)

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ จัดตั้งขึ้นจากการประชุมทางการเงินของสหประชาชาติ ณ เมืองเบรตตันวูด ในปี ค.ศ. 1944 พร้อมกับธนาคารโลก โดยธนาคารโลกจะมีบทบาทในการจัดหาทุนระยะยาว อัตราดอกเบี้ยต่ำให้แก่ประเทศที่ประสบปัญหาจากภัยสงครามเพื่อใช้ในการบูรณะและพัฒนาเศรษฐกิจของตน เพื่อเป็นรากฐานทำให้เกิดการขยายตัวในด้านการค้าระหว่างประเทศ ส่วน IMF จะช่วยส่งเสริมเสถียรภาพในด้านอัตราแลกเปลี่ยน อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น ให้เงินกู้ระยะสั้นแก่ประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านดุลการชำระเงิน ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกของธนาคารโลกและ IMF พร้อมกันในปี ค.ศ. 1949

9) FTA (Free Trade Agreement) FTA

หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจลักษณะประเทศสมาชิก มีเป้าหมายจะลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็น 0% ขณะเดียวกัน สมาชิกแต่ละประเทศมีอิสระเต็มที่ เก็บอัตราภาษีศุลกากรปกติสูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่มเขตการค้าเสรี การซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศทำได้เสรี ปราศจากข้อกีดกันการค้า ทั้งที่เป็นมาตรการภาษีและไม่ใช่ภาษี ขณะเดียวกันแต่ละประเทศสมาชิก ยังคงสามารถดำเนินนโยบายกีดกันการค้า กับประเทศนอกกลุ่มได้อิสระ

การตั้งเขตการค้าเสรีอดีตส่วนใหญ่รวมพลังเศรษฐกิจระหว่างประเทศภูมิภาคเดียวกัน ที่เขตแดนติดต่อกัน ประชาชนติดต่อค้าขายไปมาหาสู่กันเป็นเวลานาน เริ่มจากการเปิดเสรีการค้าสินค้า โดยลดภาษี และอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก ระหว่างกันภายในกลุ่ม แต่ปัจจุบัน การตั้งเขตการค้าเสรีประเทศต่างๆ แตกต่างจากเดิม กล่าวคือไม่จำกัดเฉพาะประเทศภูมิภาคเดียวกัน ประเทศต่างภูมิภาคที่ร่วมมือลักษณะนี้ อีกทั้งไม่จำกัดว่า ต้องทำเป็นกลุ่มประเทศ

เขตการค้าเสรีใหม่ที่ตั้ง อาจเป็นการเจรจาการค้า 2 ฝ่ายหรือทวีภาคี ที่เป็นการตกลงระหว่าง 2 ประเทศ เช่น สิงคโปร์กับนิวซีแลนด์ สิงคโปร์กับญี่ปุ่น หรือระหว่างกลุ่มประเทศกับ 1 ประเทศ เช่น อาเซียนกับจีน หรือภูมิภาคกับภูมิภาค เช่น อาเซียนกับกลุ่ม CER (Australia and New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement) เป็นต้น ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว นอกจากความตกลงด้านการค้าสินค้า ยังครอบคลุมด้านบริการ การลงทุน และประสานนโยบายด้านสังคมระหว่างกันด้วย เช่น สิ่งแวดล้อม แรงงาน สิทธิมนุษยชน ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

ช่วงหลายปีที่ผ่านมา องค์การการค้าโลก (WTO) ประสบความสำเร็จจากการค้าหลายครั้ง โดยเฉพาะความล้มเหลวจากการค้า รอบซีแอตเติล WTO ปี 2542 ทำให้การเปิดเจรจาการค้ารอบใหม่ WTO ล่าช้า เป็นแรงผลักดันประการหนึ่ง ที่ทำให้ประเทศต่างๆ พิจารณาตั้งเขตการค้าเสรีระดับทวีภาคีมากขึ้น เพื่อให้มีผลสืบหน้า

เปิดเสรีเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันเป็นรูปธรรมมากกว่าและรวดเร็วกว่า การเปิดเสรีกรอบ WTO ยังเป็นผล เนื่องจากการที่จีนเป็นสมาชิก WTO ทำให้ประเทศต่างๆ หวั่นเกรงศักยภาพการแข่งขันของจีน เนื่องจากจีนเป็น ประเทศขนาดใหญ่ ที่จะขยายบทบาทอำนาจเศรษฐกิจได้มาก จากความได้เปรียบตลาดภายในขนาดใหญ่ ประชากร จำนวนมาก และแรงงานราคาถูก สามารถรองรับการผลิต บริโภค และศักยภาพส่งออกสูง เมื่อจีนเป็นสมาชิก WTO จะได้รับสิทธิเท่าเทียมประเทศอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ ประเทศต่างๆ ทั้งประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา จึงต้อง ปรับนโยบาย และกลยุทธ์การค้าและการลงทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน

การตั้งเขตการค้าเสรี จะทำให้เกิดสิทธิพิเศษการค้าและการลงทุนประเทศที่ร่วม โดยไม่ขัด WTO หาก ปฏิบัติตามเงื่อนไข ซึ่งจะช่วยให้ขยายการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ ที่ร่วมตั้งเขตการค้าเสรี ขณะเดียวกัน ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศนอกกลุ่ม ที่จะถูกกีดกันการค้า และการลงทุน จึงเป็นแรงกระตุ้นพิจารณาตั้งเขตการค้า เสรี กับประเทศอื่นด้วย

หลายประเทศใช้การตั้งเขตการค้าเสรี เป็นยุทธวิธีสร้างพันธมิตรเศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งสร้างฐาน ขยายการค้า และการลงทุนกับประเทศ หรือกลุ่มประเทศภูมิภาคอื่นๆ ห่วงไกล นานาประเทศต่างตระหนักว่า การที่ ประเทศต่างๆ รวมกันเป็นตลาดขนาดใหญ่ ใช้ทรัพยากรร่วมกัน และกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะประเทศอาณานิคมใกล้เคียงกัน สอดคล้องกันทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และ ประวัติศาสตร์ ย่อมหนุนนำสู่พัฒนาการเศรษฐกิจแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ และแข่งขันกับตลาดใหญ่ๆ ที่มีอำนาจ ต่อรองสูงได้

สถานการณ์ล่าสุดแนวทางส่งออกสินค้าไทยภายใต้สงครามการค้าและการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก

เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2562 ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เป็นประธานกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ (สศช.) เรื่อง การส่งออกสินค้าไทยภายใต้สงครามการค้าและการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ณ ห้องวอ เตอร์เกท บอลรูม โรงแรม อมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล การค้าระหว่างประเทศในเชิงลึก โดยเฉพาะข้อมูลการส่งออกสินค้าของไทยในรายการสินค้าที่อยู่ภายใต้และ ภายนอกมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบ โอกาส และความท้าทาย ของการส่งออกของไทยที่จะเกิดจากการดำเนินมาตรการกีดกันทางการค้า และนำเสนอเผยแพร่ผลการศึกษา วิเคราะห์ผลกระทบ โอกาส และความท้าทายของการส่งออกของไทยภายใต้สถานการณ์การกีดกันทางการค้าของ สหรัฐฯ และจีน รวมทั้งรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อเป็นข้อมูล ประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการส่งออกของไทย และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ในปี 2562 นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างเครือข่ายทางด้านองค์ความรู้และทางวิชาการระหว่างเจ้าหน้าที่ สศช. กับ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

งานสัมมนาแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ประกอบด้วย ช่วงที่ 1 ได้รับเกียรติจาก ดร.ศุภวุฒิ สายเชื้อ กรรมการ ผู้จัดการ บริษัทหลักทรัพย์ ภัทร จำกัด(มหาชน) กล่าวปาฐกถาพิเศษ ในหัวข้อ "ทิศทางการส่งออกและการค้าโลก ในช่วงที่เหลือของปี 2562" โดย ดร. ศุภวุฒิ กล่าวว่าเศรษฐกิจโลกในปี 2562 มีแนวโน้มชะลอตัวลงตามการชะลอ ตัวของเศรษฐกิจประเทศสำคัญเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ สหรัฐฯ ยุโรป และญี่ปุ่น นอกจากนี้ เศรษฐกิจจีนยังอยู่ใน ภาวะเสี่ยงที่จะชะลอตัวรุนแรงกว่าคาด ในขณะที่คาดว่าเศรษฐกิจตลาดเกิดใหม่ อาทิ บราซิล และอินเดียจะขยายตัว

ในเกณฑ์ดีซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจโลกในภาพรวมไม่ชะลอตัวรุนแรงมากนัก และคาดว่าเศรษฐกิจโลกจะสามารถฟื้นตัวได้ดีขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี 2562 ทั้งนี้ การคาดการณ์ดังกล่าวตั้งอยู่บนสมมติฐานสำคัญ ๆ ได้แก่

(1) สหรัฐฯ และจีนจะสามารถบรรลุข้อตกลงทางการค้าในระยะสั้น แม้ว่าอาจจะมีสงครามเย็นทางการค้า (Trade-Cold War) เกิดขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีนนั้นมีความรุนแรงมากกว่าทางการค้าแต่เป็นการแย่งชิงความเป็นประเทศมหาอำนาจในระยะยาว

(2) การขยายตัวของเศรษฐกิจจีนจะเข้าสู่ระดับต่ำสุดในไตรมาสที่ 2 ของปี 2562 และมีแนวโน้มที่จะเริ่มฟื้นตัวขึ้น

(3) การเจรจา Brexit สามารถเป็นไปอย่างมีข้อตกลง (No Hard Brexit) และไม่มีมาตรการการขึ้นภาษีนำเข้ารถยนต์ระหว่างสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป (No Auto Tariffs) และ

(4) ธนาคารกลางสหรัฐฯ จะปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบาย 1 ครั้ง ภายในปี 2562 นอกจากนี้ ดร.ศุภวุฒิ ได้กล่าวถึงความเสี่ยงด้านลบที่จะทำให้เศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอยนั้น ประกอบด้วย

(1) การเจรจาทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนเป็นไปอย่างยืดเยื้อ

(2) การที่เศรษฐกิจยูโร โซนพึ่งพิงอุปสงค์ภายนอกในระดับสูง ซึ่งรวมถึงจีน

(3) ความเสี่ยงที่เศรษฐกิจจีนจะชะลอตัวรุนแรงกว่าคาด ซึ่งอาจส่งผลให้เศรษฐกิจยูโร โซนไม่ขยายตัว และ

(4) ความเสี่ยงของการขึ้นภาษีนำเข้าในส่วนของสินค้ายานยนต์ระหว่างสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป โดยมองว่าประเด็นความเสี่ยงเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการลงทุนซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระยะยาว ทั้งนี้ ดร.ศุภวุฒิ ยังได้กล่าวเสริมว่าหากเศรษฐกิจโลกจะเข้าสู่ภาวะถดถอยนั้น น่าจะเป็นผลจากการชะลอตัวอย่างรุนแรงของเศรษฐกิจจีน มากกว่าผลจากการเจรจา Brexit อย่างไรก็ดี พบว่าภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันนั้นยังไม่เข้าสู่จุดเสี่ยงของการเข้าสู่เศรษฐกิจถดถอยมากนัก

ช่วงที่ 2 เป็นการเสวนาในหัวข้อ "โอกาสและข้อจำกัดของการส่งออกไทยภายใต้มาตรการกีดกันทางการค้า" จากมุมมองผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภาคเอกชน และภาครัฐ 4 ท่าน ประกอบด้วย นายวิษณุยุทธ บุญจิต รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นางสาวกัญญภัค ดันติพิพัฒน์พงศ์ ประธานสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย นายมนตรี มหาพฤกษ์พงศ์ รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ นายจักรินทร์ โกมลศิริ นักวิชาการพาณิชย์เชี่ยวชาญ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โดยมีนางสาวอานันท์ชนก สกนธวัฒน์ ผู้อำนวยการส่วนประมาณการและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินรายการ

นายวิษณุยุทธ บุญจิต รองเลขาธิการ สศช. กล่าวว่า การส่งออกของไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัด 2 ประการที่สำคัญ คือ แนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2562 และแนวโน้มการแข็งค่าของเงินบาทที่มีสถานการณ์คล้ายคลึงกับในช่วงปี 2556-2557 ซึ่งอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกอยู่ที่ร้อยละ 3.5 และค่าเงินบาทแข็งค่าอยู่ในระดับ 30.7 – 32.5 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ซึ่งส่งผลให้การส่งออกไทยในช่วงดังกล่าวไม่ขยายตัวหรือปรับตัวลดลง นอกจากนี้ นายวิษณุยุทธ ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งออกต่อเศรษฐกิจไทย ที่ไม่เพียงแต่มีส่วนสูงมากกว่าร้อยละ 50 ของ GDP แต่การส่งออกสามารถส่งผลกระทบต่อขยายตัวทางเศรษฐกิจผ่านช่องทางอื่นเพิ่มเติม คือการลงทุนภาคเอกชน การจ้างงาน และการใช้จ่ายภาคครัวเรือน ซึ่งจะเห็นได้จากการฟื้นตัวและการขยายตัวของการส่งออกในช่วงหลังปี 2560 ทำให้การผลิตขยายตัว การใช้กำลังการผลิต

เพิ่มขึ้น และเมื่ออัตราการใช้จ่ายการผลิตเพิ่มขึ้นจนถึงระดับหนึ่งจะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนเพื่อขยายกำลังการผลิต ซึ่งจะเห็นได้จากการเริ่มฟื้นตัวอย่างชัดเจนของการลงทุนภาคเอกชน โดยเฉพาะในช่วงของครึ่งหลังของปี 2561 นอกจากนั้นเมื่อการผลิตขยายตัวและภาคเอกชนลงทุนมากขึ้น จะทำให้การจ้างงานปรับตัวดีขึ้น และส่งผลให้รายได้ของประชาชนและการใช้จ่ายภาคครัวเรือนปรับตัวดีขึ้นในอีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การส่งออกเริ่มชะลอตัวในช่วงครึ่งหลังของปี 2561 และเริ่มปรับตัวลดลงในช่วง 2 เดือนแรกของปี หากปล่อยให้การส่งออกในช่วงที่เหลือของปีปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องแล้ว จะส่งผลให้การผลิตลดลง อัตราการใช้จ่ายการผลิตลดลง และในที่สุดแล้วจะส่งผลให้การลงทุนภาคเอกชน การจ้างงาน และการใช้จ่ายภาคครัวเรือนชะลอตัวลง เช่นที่เคยเกิดขึ้นในช่วงปี 2556 – 2558 ดังนั้น หากจะรักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปีนี้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ก็จะต้องทำทุกวิถีทางในการที่จะสนับสนุนและขับเคลื่อนการส่งออกในปีนี้อย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา

นายวิษณุยุทธ ยังได้กล่าวอีกว่ามาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนที่เกิดขึ้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อภาพรวมการค้าโลกเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็น โอกาสในการส่งออกสินค้าของไทยผ่านทาง การปรับเปลี่ยนทิศทางการค้า (Trade Diversion) ของทั้งตลาดจีนและสหรัฐฯ ซึ่งหลักฐานเชิงประจักษ์ในปี 2561 แสดงให้เห็นว่าหลายประเทศได้รับประโยชน์จากการปรับเปลี่ยนทิศทางการค้าอย่างชัดเจน โดยมีประเทศสำคัญๆ ที่ได้รับผลประโยชน์จากการเบี่ยงเบนทางการค้าในตลาดจีน เช่น ออสเตรเลีย รัสเซีย เม็กซิโก และฮ่องกง เป็นต้น และประเทศที่ได้รับผลประโยชน์จากการเบี่ยงเบนทางการค้าในตลาดสหรัฐฯ เช่น รัสเซีย สหราชอาณาจักร เม็กซิโก ไต้หวัน ออสเตรเลีย และเวียดนาม เป็นต้น สำหรับในกรณีของประเทศไทย ผลการศึกษาวิเคราะห์ของ สศข. พบว่าภายใต้สินค้าที่มีการเก็บภาษีนำเข้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนจำนวน 12,712 รายการ (มูลค่า 360,000 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.) เป็นสินค้าไทยที่อยู่ภายใต้มาตรการดังกล่าวจำนวน 6,464 รายการ (มูลค่า 57,623 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.) ซึ่งจากมูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยจากทั้งสหรัฐฯ และจีน จะเห็นว่าในปี 2561 กลุ่มสินค้าภายใต้มาตรการกีดกันทางการค้าขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่สินค้าที่อยู่นอกมาตรการกีดกันทางการค้ากลับชะลอตัวลง นอกจากนั้น เพื่อเป็นการวิเคราะห์ให้เห็น โอกาสที่จะเกิดจากมาตรการกีดกันทางการค้าอย่างชัดเจนมากขึ้น สศข. จึงได้แบ่งสินค้าส่งออกของไทยจำนวน 6,464 รายการที่อยู่ภายใต้มาตรการกีดกันทางการค้าดังกล่าว ออกเป็น (1) กลุ่มสินค้าที่ได้รับประโยชน์จาก Trade Diversion ประกอบด้วย

กลุ่มที่มูลค่าการส่งออกลดลงในปี 2560 แต่ขยายตัวในปี 2561 (กลุ่ม A) และ กลุ่มที่ขยายตัวต่อเนื่องในปี 2560 และปี 2561 (กลุ่ม B1-B3) (2) กลุ่มสินค้าที่เผชิญความท้าทาย หรือกลุ่มที่มีความเสี่ยง ประกอบด้วย (กลุ่มที่ชะลอตัวลงทั้งปี 2561 และ H2/2561 (กลุ่ม B4) และ กลุ่มที่ขยายตัวในปี 2560 แต่ลดลงในปี 2561 (กลุ่ม C) ซึ่งเป็นกลุ่มที่อาจได้รับผลกระทบด้านลบจากมาตรการกีดกันทางการค้า ที่อาจเกิดจากผลของห่วงโซ่การผลิต (Supply Chain effect) มีมูลค่า 21,945 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ร้อยละ 38.1 ของมูลค่าการนำเข้าจีนและสหรัฐฯ จากไทยรวมภายใต้มาตรการกีดกันทางการค้า) และ (3) กลุ่มสินค้าที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยอื่น เช่น การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ได้แก่ กลุ่มที่ลดลงทั้งปี 2560 และปี 2561 (กลุ่ม D) โดยพบว่ากลุ่มที่มีโอกาสได้รับประโยชน์จากมาตรการกีดกันทางการค้า (กลุ่ม A และกลุ่ม B1-B3) มีมูลค่ารวม 30,725 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.3 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยของตลาดสหรัฐฯ และจีนภายใต้มาตรการ) ในขณะที่กลุ่มที่มีความเสี่ยง (กลุ่ม B4 และ C) มีมูลค่ารวม 21,945 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.1 มูลค่าการ

นำเข้าสินค้าไทยของตลาดสหรัฐฯ และจีนภายใต้มาตรการ) ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาโครงสร้างรายหมวดของสินค้าไทย พบว่ากลุ่มสินค้าที่มีโอกาสได้ประโยชน์จากมาตรการกีดกันทางการค้า ประกอบด้วย (1) กลุ่มที่มีโอกาสทั้งตลาดสหรัฐฯ และจีน เช่น เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า อุปกรณ์ที่ใช้ทางทัศนศาสตร์ อาหารปรุงแต่ง เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์จากพืช เป็นต้น (2) กลุ่มสินค้าที่มีโอกาสในตลาดใดตลาดหนึ่ง ได้แก่ สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทางเคมี ของที่ทำจากหนัง เป็นต้น และ (3) กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากสงครามการค้า ได้แก่ พลาสติก ยางและผลิตภัณฑ์ สินค้าประเภทไขมันและน้ำมันพืชที่ได้จากสัตว์หรือพืช เป็นต้น

นอกจากนี้ นายวิชาญยุทธ ยังให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการขับเคลื่อนการส่งออกภายใต้มาตรการกีดกันทางการค้า เพื่อที่จะช่วยสนับสนุนการขยายตัวของการส่งออกในปีนี้ ดังนี้ (1) ผู้ผลิตและผู้ส่งออกควรนำข้อมูลรายการสินค้าที่มีโอกาสและได้รับผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าฯ ที่ สศช. เผยแพร่โดยความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ ไปพิจารณาใช้ประโยชน์ในการวางแผน ปรับตัวและแสวงหาโอกาสในการส่งออกสินค้าที่ไทยได้ประโยชน์ (2) การสำรวจความสามารถในการทดแทนการส่งออกในกลุ่มสินค้าที่มีโอกาสจาก Trade diversion ในตลาดสหรัฐฯ และจีน โดยเฉพาะรายการสินค้าในกลุ่ม A B1 B2 และ B3 และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการร่วมกันขับเคลื่อนการส่งออกรายการสินค้าในกลุ่มดังกล่าวซึ่ง สศช. และกระทรวงพาณิชย์ได้นำมาเปิดเผยในรายละเอียดระดับรายสินค้าเช่นเดียวกัน และ (3) การให้ความช่วยเหลือผู้ส่งออกสินค้าที่อาจจะได้รับผลกระทบด้านลบจากความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานการผลิต โดยเฉพาะรายการสินค้าในกลุ่ม C ให้สามารถปรับตัวไปยังตลาดอื่น ๆ ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าบางตลาดยังมีความต้องการนำเข้าสินค้าในกลุ่ม C อย่างต่อเนื่อง

สำหรับ นางสาวกัญญกัต ดันดิพิพัฒน์พงศ์ ประธานสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย (สรท.) ได้ให้ความเห็น 2 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ประเด็นแรก ภาพรวมสถานการณ์การส่งออกและแนวโน้มการส่งออกของไทย โดยพบว่าการส่งออกของไทยในปี 2561 ได้รับผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีน และเริ่มเห็นผลกระทบที่ชัดเจนมากขึ้นในช่วงต้นปี 2562 ดังจะเห็นได้จากมูลค่าการส่งออกไปจีนที่ปรับตัวลดลงร้อยละ 1.5 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 ส่งผลให้ สรท. ปรับลดการคาดการณ์มูลค่าการส่งออกในปี 2652 จากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 3 โดยมีเป้าหมายมูลค่าการส่งออกในช่วงที่เหลือของปีอยู่ที่ประมาณ 22,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. ต่อเดือน และ ประเด็นที่สอง เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการส่งออกของไทย โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ประกอบด้วย

- (1) ด้านเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) เสนอให้ประเทศไทยจัดตั้ง National E-commerce Platform ในลักษณะหน่วยงานธุรกิจกับหน่วยธุรกิจ (Business to Business: B2B) มากขึ้น
- (2) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมขนส่ง ควรปรับปรุงแก้ไขเนื่องจากปัจจุบันยังมีปัญหาความแออัดของท่าเรือและความไม่สะดวกในการเข้าไปใช้บริการ
- (3) ด้านกฎระเบียบ บางส่วนยังไม่เอื้อกับผู้ประกอบการ มีความล่าช้า และเพิ่มต้นทุนการดำเนินการ ในขณะเดียวกัน ต้องมีการติดตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของต่างประเทศอย่างใกล้ชิด และ
- (4) ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Emission) ซึ่งกำหนดให้ใช้น้ำมันที่มีลักษณะเป็น Low Sulfur Diesel ซึ่งจะส่งผลต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการสูงขึ้น

ทางด้าน นายมนตรี มหาพฤกษ์พงศ์ รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) ได้ให้ความเห็น 2 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ประเด็นแรก แนวโน้มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพรายสาขา ประกอบด้วย

(1) อุตสาหกรรมยานยนต์ คาดว่าในปี 2562 อุตสาหกรรมยานยนต์จะยังเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทย แต่จะชะลอตัวลงจากการขยายตัวสูงในปี 2561 โดยคาดว่าปริมาณการผลิตรถยนต์จะอยู่ที่ 2.15 ล้านคัน (เพื่อบริโภคนในประเทศ 1.05 ล้านคัน และส่งออก 1.1 ล้านคัน)

(2) อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ คาดว่าในปี 2562 จะยังขยายตัวได้ต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงการค้า USMCA อาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยไปยังสหรัฐฯ แคนาดา และเม็กซิโก แต่คาดว่าภายหลังจากการสิ้นสุดของข้อตกลง USMCA แล้วมีแนวโน้มที่จะทำให้ไทยสามารถส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ได้เพิ่มขึ้น

(3) อุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และ โทรคมนาคม คาดว่าในปี 2562 การส่งออกจะขยายตัวดีขึ้นตามความต้องการในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น และการขยายตัวของสินค้านวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart electronics) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการควรพิจารณาปรับการดำเนินธุรกิจจากการเป็นผู้ผลิตเป็นผู้ค้าหรือผู้จำหน่ายมากขึ้น

(4) อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป คาดว่าในปี 2562 จะขยายตัวได้ตามความต้องการภายในประเทศที่ยังขยายตัวได้อย่างแข็งแกร่ง

(5) อุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องแต่งกาย ซึ่งปัจจุบันมีการย้ายฐานจากประเทศจีนกระจายไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน โดยสินค้าคุณภาพสูง (High-end) มีการย้ายฐานการผลิตสู่ประเทศไทย โดยมองว่าการผลิตอุตสาหกรรมดังกล่าวจะขยายตัวได้อย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องพัฒนาไปสู่การผลิตสินค้าที่เป็นนวัตกรรมใหม่ (Innovative products) มากขึ้น

(6) อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ปัจจุบันอุตสาหกรรมนี้ยังมีกำลังการผลิต (Capacity utilization) เพียงพอ แต่หากใช้กำลังการผลิตเต็มที่แล้วอาจเกิดการขยายกำลังการผลิตในอนาคต

(7) อุตสาหกรรมเหล็ก คาดว่าในปี 2562 จะยังคงขยายตัวได้ตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน

(8) อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ คาดว่าในปี 2562 จะขยายตัวได้ดี โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการลงทุนโครงการก่อสร้างคอนโดมิเนียมและอสังหาริมทรัพย์ นอกจากนี้ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ของไทยยังมีจุดแข็งในด้านการออกแบบที่ทันสมัยเมื่อเทียบกับคู่แข่งจากประเทศอื่น ๆ

(9) อุตสาหกรรมพลาสติก คาดว่าในปี 2562 จะยังขยายตัวได้ต่อเนื่อง และ ประเด็นที่สอง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรม โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ

(1) การปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าขั้นกลางหรือสินค้ากึ่งสำเร็จรูป (Semi-finished goods) มาเป็นการผลิตสินค้าสำเร็จรูป (Finished goods) ให้มากขึ้น

(2) การเร่งรัดเจรจาข้อตกลงทางการค้าเสรี ได้แก่ ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (RCEP) และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) รวมถึงการเจรจการค้ากับประเทศต่าง ๆ

(3) การส่งออกเพื่อทดแทนตลาดของทั้งสหรัฐฯ และจีน รวมถึงหาตลาดส่งออกใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น อาเซียน อินเดีย แอฟริกาตะวันออก และละตินอเมริกา

(4) ภายใต้อาเซียน สหรัฐฯ เม็กซิโก และแคนาดา (USMCA) ผู้ประกอบการไทยอาจต้องพิจารณาการย้าย

ฐานการผลิตไปตั้งโรงงานในสหรัฐฯ เม็กซิโก และแคนาดา

(5) การลดผลกระทบจากค่าเงิน โดยไม่ควรนำเงินลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มารวมอยู่ในตะกร้าเงินเพื่อ กำหนดอัตราแลกเปลี่ยน เนื่องจากไม่สะท้อนค่าเงินบาทที่แท้จริง

(6) การปรับตัวจากการถูกตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) โดยผู้ประกอบการไทยไม่ควรมุ่งหวังแต่เพียงสิทธิประโยชน์จาก GSP แต่ควรมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเป็นสำคัญ ส่วน นายจักรินทร์ โกมลศิริ นักวิชาการพาณิชย์เชี่ยวชาญ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ได้ให้ความเห็น 3 ประเด็น ที่สำคัญ ได้แก่ ประเด็นแรก ภาพรวมสถานการณ์ส่งออกของไทย โดยกล่าวว่าการปรับตัวลดลงของมูลค่าการ ส่งออกของไทยในเดือนมกราคม 2562 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากวัฏจักรของการส่งออกที่มักจะปรับตัวลดลงในช่วง เดือนแรกของไตรมาส ก่อนปรับตัวเพิ่มขึ้นในช่วงท้ายไตรมาส ขณะที่คาดว่า การส่งออกของไทยในไตรมาสที่ 2 ของปี 2562 จะทรงตัว ก่อนที่จะเริ่มปรับตัวดีขึ้นในไตรมาสที่ 3 ของปี 2562 ทั้งนี้ การคาดการณ์แนวโน้มดังกล่าว อยู่บนเงื่อนไขที่สถานการณ์ทางด้านสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนมีทิศทางที่ดีขึ้นในระยะอันใกล้ สำหรับ ปัจจัยสนับสนุนการส่งออกของไทยที่สำคัญ ได้แก่ การขยายตัวของตลาดอาเซียน การลงทุนที่ขยายตัวดีขึ้น การ เจริญความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (RCEP) และการเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ของไทย กับสหภาพยุโรป รวมทั้งการท่องเที่ยวที่ปรับตัวดีขึ้น

ประเด็นที่สอง ผลกระทบของสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

- (1) กลุ่มสินค้าที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ โซลาร์เซลล์ เหล็ก เครื่องซักผ้า และอะลูมิเนียม
- (2) กลุ่มสินค้าที่ได้รับผลกระทบด้านลบจากผลของห่วงโซ่อุปทานจีน ได้แก่ ยานพาหนะและ ส่วนประกอบ ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์และแผงวงจร เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักร และ
- (3) กลุ่มสินค้าที่ได้รับโอกาสในการทดแทนสินค้าที่สหรัฐฯ และจีนมีข้อพิพาทระหว่างกัน อาทิ เครื่องสำอาง ไม้ ผลไม้ แผงวงจรไฟฟ้า และเครื่องดื่ม ในขณะที่ผลกระทบของ Brexit คาดว่าประเทศไทยจะไม่ได้ รับผลกระทบที่รุนแรงมากนักในระยะสั้น แต่ในระยะยาว ประเทศไทยมีโอกาสที่จะได้รับผลด้านบวก เนื่องจาก สหราชอาณาจักรจำเป็นต้องหาหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจใหม่ภายหลังจากที่แยกตัวออกจากสหภาพยุโรป ดังนั้น ไทย จะต้องเร่งเตรียมการเจรจาทางการค้ากับทั้งสหราชอาณาจักรและสหภาพยุโรป รวมทั้งเร่งดึงดูดนักลงทุนเข้ามา ลงทุนในไทยมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ประเด็นที่สาม ข้อเสนอแนะทางการขับเคลื่อนการส่งออกไทยที่สำคัญ ประกอบด้วย

(1) ยุทธศาสตร์การตลาด (Marketing Strategy) กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กำหนดยุทธศาสตร์ สำคัญในการขับเคลื่อนการส่งออกไทยที่สำคัญ เช่น ยุทธศาสตร์การเร่งเจาะตลาดจีนรายมณฑล ยุทธศาสตร์การ เจาะตลาดอินเดียรายมลรัฐ และ ยุทธศาสตร์ในการเจาะตลาดอาเซียน

(2) การกำหนดแผนงานที่สำคัญในปี 2562 ประกอบด้วย 6 แผนงาน ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ หุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) (สร้างความเข้มแข็งให้ผู้ประกอบการท้องถิ่น เชื่อมโยงสู่ตลาด ต่างประเทศ (Local 2 Global) การเจาะลึกตลาดใหม่ (แอฟริกา จีน อินเดีย) โดยการจัดหน่วยปฏิบัติการพิเศษ (Special Task Force: STF) การส่งเสริมการค้าออนไลน์ (E-Commerce Platform) โดยการสนับสนุน ผู้ประกอบการไทยให้ขยายการส่งออกสู่ตลาดจีนและอินเดียผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น การส่งเสริมธุรกิจ

บริการศักยภาพ โดยเฉพาะธุรกิจ Well Being ที่เกี่ยวเนื่องตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุและ การใช้ประโยชน์จาก Big Data และยกระดับการให้บริการ โดยเฉพาะการใช้ DITP One Application มาช่วยบูรณาการการให้บริการและ ข้อมูลการปฏิบัติงานทั้งหมดของกรมฯ

➤ การส่งออกปี 2564 และแนวโน้มปี 2565

การส่งออกทั้งปี 2564 คาดว่าจะขยายตัวได้ถึงร้อยละ 16.0 มีมูลค่าประมาณ 268,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สร้างรายได้เข้าประเทศได้มากกว่า 8.5 ล้านล้านบาท จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจการค้าโลก การเร่งกระจาย วัคซีนอย่างทั่วถึง และการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญ ช่วยเพิ่มอุปสงค์ ส่งผลดีต่อการส่งออกตลอดทั้ง ปี สำหรับการส่งออกปี 2565 คาดว่าจะยังคงขยายตัวต่อเนื่องจากปี 2564 ที่ร้อยละ 3.5 – 4.5 มีมูลค่าประมาณ 277,690.5 - 280,373.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีมูลค่าส่งออกสูงกว่าปี 2564 ประมาณ 9,390.5 – 12,073.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจาก (1) การขยายตัวของเศรษฐกิจและการนำเข้าของประเทศคู่ค้า (2) ค่าเงิน บาทมีแนวโน้มอ่อนค่าต่อเนื่อง (3) ราคาน้ำมันดิบดูไบยังทรงตัวในระดับสูง (4) ราคาสินค้าวัตถุดิบที่ใช้ใน ภาคอุตสาหกรรมยังคงขยายตัว (5) จำนวนผู้คอนเทนเนอร์ และเรือขนส่งจะเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงกลางปี 2565 (6) การควบคุมไวรัสโควิด-19 ที่มีประสิทธิภาพ และ (7) ความตกลง RCEP มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 ม.ค. 65

ส่งออกไทยปี 2564 เป็นที่แน่นอนแล้วว่า ถึงสิ้นปีนี้จะขยายตัวเป็นตัวเลขสองหลัก โดยเอกชนส่วนใหญ่ พินิจว่าจะขยายตัวได้ที่ 12-13% เป็นไปได้มากที่สุด

ขณะที่ความท้าทายของการส่งออกไทยปี 2565 ที่ภาคเอกชนและนักวิชาการคาดการณ์ในเบื้องต้นจะ ขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัว โดยจะขยายตัวได้ระหว่าง 4-5% ท่ามกลางปัจจัยเสี่ยงที่มีอยู่มาก(กราฟิกประกอบ) ถือเป็นความท้าทายของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ แม้งานหลักในการผลักดันการส่งออกของประเทศที่ต้อง ฝ่าฟัน

นายภูสิต รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยมในการ ให้สัมภาษณ์กับ “ฐานเศรษฐกิจ” ว่า กรมได้รับการจัดสรรงบประมาณปี 2565 วงเงิน 1,842 ล้านบาท ซึ่งในปีหน้ามี กิจกรรมที่จะผลักดันการส่งออก 159 กิจกรรม เป็นกิจกรรมในประเทศ 74 กิจกรรม แบ่งเป็นรายตลาด เช่น ยุโรป และ CIS 16 กิจกรรม, จีน 13 กิจกรรม, อาเซียน 10 กิจกรรม, อเมริกาเหนือ 7 กิจกรรม, เอเชียตะวันออก 7 กิจกรรม, ตะวันออกกลาง 6 กิจกรรม, เอเชียใต้ 5 กิจกรรม, ลาตินอเมริกา 1 กิจกรรม, แอฟริกา 1 กิจกรรม, ภูมิภาคอื่น ๆ 19 กิจกรรม และแบ่งเป็นกลุ่มสินค้า-บริการ เป็นกิจกรรมส่งเสริมธุรกิจบริการจำนวน 15 กิจกรรม และกิจกรรมส่งเสริมสินค้าจำนวน 144 กิจกรรม

แผนดันสินค้า-บริการเป้าหมาย

ทั้งนี้มีสินค้าและบริการเป้าหมาย เช่น ธุรกิจบริการ อาทิ ดิจิทัลคอนเทนต์ โลจิสติกส์ บริการสุขภาพและ สินค้าเกี่ยวเนื่อง บริการสนับสนุนและสินค้าที่เกี่ยวข้อง แฟรนไชส์ นวัตกรรมแบบ การศึกษา อุตสาหกรรมบริการ ออกแบบ ธุรกิจ HORECA) กลุ่มสินค้า เช่น สินค้าเกษตรและอาหาร ไม่ว่าจะเป็นอาหารสุขภาพ อาหารแห่ง อนาคต และออร์แกนิก สินค้า niche market ได้แก่ สินค้าสำหรับผู้สูงอายุ ของตกแต่งบ้าน สินค้าสำหรับสัตว์เลี้ยง สินค้าสำหรับแม่และเด็ก สินค้า OTOP สินค้าแฟชั่น อัญมณีและเครื่องประดับ สินค้าไลฟ์สไตล์ สินค้า อุตสาหกรรม สินค้าและบริการด้านนวัตกรรมและการออกแบบ สินค้า BCG

“ส่วนเป้าหมายการส่งออกในปี 2565 นั้น กรมได้ให้ทูตพาณิชย์แต่ละประเทศทำรายงานและคาดการณ์การขยายตัวของแต่ละตลาดมาเพื่อที่กรมจะประเมินและหารือร่วมกับภาคเอกชน และสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) ในการสรุปตัวเลขส่งออกปีหน้า ซึ่งก็น่าจะสูงกว่าเป้าปีนี้ที่กระทรวงตั้งไว้ที่ 4% ส่วนการส่งออกทั้งปี 2564 นั้น มั่นใจว่าจะขยายตัวมากกว่า 4% แต่จะเท่าไรนั้นคงให้รัฐมนตรีเป็นคนแถลง”

นอกจากนี้ในปีหน้ากรมฯจะปรับแนวทางการส่งออกเป็นรูปแบบ ดิจิทัลมาร์เก็ตติ้ง มากขึ้น เนื่องจากปัจจัยเรื่องของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้การส่งเสริมการส่งออก กิจกรรม โปรโมชัน มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น เพื่อให้สามารถส่งเสริมกิจกรรมส่งออกให้ได้ตามเป้าหมาย

ขณะที่ในปลายปีนี้กรมฯจะมีการประชุมร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ (ทูตพาณิชย์) ทั่วโลก เพื่อหารือถึงทิศทางการค้า การส่งออก รวมไปถึงปัญหาอุปสรรค ที่จะเตรียมแผนรองรับการส่งเสริมการส่งออกในปี 2565 พร้อมกับวางเป้าหมายการส่งออกของไทยและรายประเทศในปีหน้า ทั้งนี้หลังการประชุมร่วมกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะมีการประชุมทูตพาณิชย์ เพื่อรับมอบนโยบายจากนายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในการวางเป้าหมายการส่งออกในช่วงเดือนมกราคม 2565

ปัจจัยเสี่ยงส่งออกยังอื้อ

ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกในปี 2565 กรมยังมองว่าการแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังเป็นปัจจัยลบที่สำคัญที่จะเป็นอุปสรรคต่อการส่งออก เพราะหากประเทศคู่ค้า โควิดกลับมาระบาดก็จะกระทบกับเศรษฐกิจและการนำเข้า รวมถึงสงครามการค้าสหรัฐฯ-จีนที่ยังมีอยู่ กระทบกับไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัญหาด้าน supply chain disruption ค่าระวางเรือสูง มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) ราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้นกระทบต้นทุนและมาตรการคว่ำบาตร ทำตลาดเงินผันผวน

ส่งออกไทยปี 65 ความท้าทายใหญ่ท่ามกลางปัจจัยลบ

ส่งออกไทยปี65 กับความท้าทายที่ยังมีรอบด้าน ทั้งการแพร่ระบาดของโควิด สงครามการค้า ค่าระวางเรือที่สูงลิ่ว IMF คาดการณ์เศรษฐกิจโลกขยายตัว4.9ในปี65 ขณะ คาดแนวโน้มการส่งออกในปี 2565 มีทิศทางการขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัวลง ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ชะลอลงในภาพรวม

ส่งออกไทยปี 2564 เป็นที่แน่นอนแล้วว่า ถึงสิ้นปีนี้จะขยายตัวเป็นตัวเลขสองหลัก โดยเอกชนส่วนใหญ่ฟันธงว่าจะขยายตัวได้ที่ 12-13% เป็นไปได้มากที่สุด ขณะที่ความท้าทายของการส่งออกไทยปี 2565 ที่ภาคเอกชนและนักวิชาการคาดการณ์ในเบื้องต้นจะขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัว โดยจะขยายตัวได้ระหว่าง 4-5% ท่ามกลางปัจจัยเสี่ยงที่มีอยู่มาก ถือเป็นความท้าทายของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ แม้งานหลักในการผลักดันการส่งออกของประเทศที่ต้องฝ่าฟัน

นายภูสิต รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยมในการให้สัมภาษณ์กับ“ฐานเศรษฐกิจ”ว่า ในปี 2565 กรมมองว่า การระบาดของโควิด-19 ในหลายประเทศที่เริ่มกลับมารุนแรงอีกครั้ง และความไม่แน่นอนว่าจะยืดเยื้อหรือไม่ ซึ่งมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดที่เข้มงวดขึ้นของประเทศคู่ค้าสำคัญ อาทิ จีน รัสเซีย จะเป็นอุปสรรคต่อการขนส่งและส่งออกสินค้า และต่อการส่งออกของไทย

นอกจากนี้ความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดในประเทศไทยภายหลังเปิดประเทศในวันที่ 1 พ.ย. 64 ซึ่งหากเกิดการระบาดระลอกใหม่ที่รุนแรงอาจทำให้ต้องใช้มาตรการล็อกดาวน์อีกครั้งจะกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตจากการปิดโรงงานในประเทศ ปัญหาด้าน supply chain disruption ที่อาจเกิดขึ้นจากการ

ปิดโรงงาน/หยุดการผลิตในประเทศคู่ค้าที่อยู่ในห่วงโซ่การผลิตเดียวกัน ซึ่งในส่วนของประเทศจีน

นอกจากปัญหาการระบาดระลอกใหม่ในหลายพื้นที่ที่ทำให้รัฐบาลจีนเพิ่มความเข้มงวดในการควบคุมการเดินทางข้ามจังหวัด ยังมีปัญหาวิกฤตพลังงานในจีนที่ทำให้เกิดการขาดแคลนกระแสไฟฟ้า ซึ่งกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมการผลิตของจีนที่ต้องลดกำลังการผลิตลง และส่งผลกระทบต่อซัพพลายเชนทั่วโลก

ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกปี2565

ปัญหาค่าระวางเรือสูง สถาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย ได้แถลงข่าวเมื่อวันที่ 5 ต.ค. 64 ระบุปัญหา ค่าระวางเรือมีทิศทางทรงตัวในระดับสูง และมีโอกาสปรับตัวขึ้นอีกจนถึงช่วงเทศกาลตรุษจีนปี 2565 นอกจากนี้ ยังมีปัญหาวัตถุดิบขาดแคลนและราคาสูง โดยเฉพาะชิป และเหล็ก ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนของภาคการผลิตเพื่อส่งออก โดยเฉพาะเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อาหารกระป๋องและแปรรูป ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกสำคัญของไทย

ดังนั้น จึงจำเป็นที่ทุกภาคส่วนจะต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาการส่งออก โดยในส่วนกระทรวงพาณิชย์จะเดินหน้าความร่วมมือกับภาคเอกชนภายใต้กลไก กรอ. พาณิชย์ เพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและรวดเร็ว

“การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกจะยังดำเนินต่อไป แต่อ่อนแรงลงและมีความไม่แน่นอนมากขึ้น โดย IMF คาดการณ์เศรษฐกิจโลกขยายตัวที่ 5.9% ในปี 2564 และ 4.9% ในปี 2565 โดยปรับลดจากคาดการณ์เดิม เมื่อเดือนกรกฎาคม 2564 ลง เนื่องจากปัญหาข้อจำกัดด้านอุปทาน (supply disruption) ที่ยืดเยื้อ และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในหลายประเทศที่แย่งชิงทำให้มาตรการควบคุมการระบาดกลับมาเข้มงวดขึ้นอีกครั้ง

ทั้งนี้ การแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของสายพันธุ์เดลต้า และความเสี่ยงของการกลายพันธุ์ใหม่ เพิ่มความไม่แน่นอนว่าการระบาดทั่วโลกจะสิ้นสุดลงเมื่อใด”

ดังนั้นแนวโน้มการส่งออกในปี2565 IMF คาดว่าจะมีทิศทางขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ชะลอลงในภาพรวม อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเป็นรายประเทศคู่ค้า ยังมีตลาดที่มีศักยภาพ

โดยประเทศที่ IMF คาดการณ์ว่าจะยังคงมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งในปี 2565 คือ อินเดีย (+8.5%) และประเทศที่เศรษฐกิจคาดว่าจะมีอัตราการขยายตัวดีขึ้นในปี 2565 เทียบกับปี 2564 ได้แก่ ประเทศในกลุ่มอาเซียน-5 (เวียดนาม 6.6% / ฟิลิปปินส์ 6.3% / มาเลเซีย 6.0% / อินโดนีเซีย 5.9%) ราชอาณาจักรเบย์ (4.8%) และญี่ปุ่น (+3.2%) เป็นต้น

ส่วนปัจจัยบวกต่อการส่งออกไทย ได้แก่ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้ามีแนวโน้มฟื้นตัวต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้คาดว่าในปีหน้าค่าเงินบาท มีแนวโน้มที่อ่อนค่าลงยังส่งผลดีต่อความสามารถในการส่งออกของไทย ขณะที่ปัญหาการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์คาดว่าจะเริ่มคลี่คลายประมาณกลางปีหน้า

ความรู้เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade)

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) คือ กิจกรรมที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Exchange) สินค้าและบริการระหว่างประเทศ อาจเป็นการแลกเปลี่ยนสิ่งของกันโดยตรง (Barter System) หรือการค้าโดยใช้เงินเป็นสื่อกลาง ทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนและวิทยาการเทคโนโลยีต่างๆ ระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศจะต้องมีการตกลงว่าจะใช้เงินสกุลใดในการค้านั้น แล้วจึงมีการแลกเปลี่ยนเงินตามอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลที่ตกลงกันแล้วจึงนำมาชำระค่าสินค้าตามที่ตกลงกัน

★ สาเหตุที่ต้องมีการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยต่อไปนี้

ขาดวัตถุดิบในประเทศ เนื่องจากทรัพยากรในแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน ในกรณีที่ประเทศขาดวัตถุดิบสำหรับใช้เป็นปัจจัยการผลิตจึงจำเป็นต้องซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศมาเพื่อใช้ในการผลิตสินค้านั้น

จำนวนของพลเมือง ในกรณีที่ประเทศมีพลเมืองหนาแน่นและผลผลิตของประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน รัฐบาลจำเป็นต้องสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการนั้น

การเลียนแบบการบริโภค (Demonstration Effect) ประเทศที่มีมาตรฐานการครองชีพสูง ยิ่งประชาชนมีรายได้มากขึ้นก็จะต้องการสินค้าที่มีคุณภาพสูงและสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้นด้วย ทำให้ต้องมีการนำเข้าสินค้าบางชนิดจากต่างประเทศ

การประกอบอุตสาหกรรม ถ้าประเทศมีอุตสาหกรรมมากขึ้นก็จะมีการนำเข้าปัจจัยการผลิตมากด้วยเช่นประเทศไทยต้องมีการนำเข้าชิ้นส่วนอะไหล่เครื่องยนต์เพื่อประกอบขายภายในประเทศและส่งออก

★ ความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศคู่ค้าและประเทศอื่นๆ ดังนี้

1. ประเทศคู่ค้ามีสินค้าให้เลือกบริโภคจำนวนมากขึ้นและหลากหลายชนิด
2. ประเทศผู้ผลิตมีความชำนาญในการผลิตสินค้ามากขึ้น เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการผลิตเพื่อสามารถผลิตได้มากขึ้นรวมทั้งขยายการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกด้วย
3. ทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิต เนื่องจากการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศความรู้และเทคโนโลยีในการผลิตต่างๆ จะมีการถ่ายทอดไปยังประเทศต่างๆ เป็นผลดีต่อการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีในการผลิต มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการผลิตในประเทศให้ดีขึ้น
4. ช่วยให้ผู้บริโภคในประเทศที่ไม่สามารถทำการผลิตสินค้าได้หรือผลิตได้แต่ต้นทุนการผลิตสูงมีสินค้าเพื่อการบริโภค

★ ผลดีของการค้าระหว่างประเทศ

ผลดีของการค้าระหว่างประเทศที่ประเทศต่างๆ ได้รับคือ

การจัดสรรทรัพยากร การค้าระหว่างประเทศจะทำให้ประเทศต่างๆ สามารถจัดสรรทรัพยากรของตนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การผลิตสินค้า การค้าระหว่างประเทศนอกจากจะผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศแล้วยังมีการผลิตเพื่อ

ส่งออกด้วย การผลิตที่จำนวนมากขึ้นจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง ประเทศผู้ผลิตมีรายได้เพิ่มขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้น และประชากรมีรายได้สูงขึ้น

มาตรฐานการครองชีพของประชาชนดีขึ้น เนื่องจากการจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้นทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

★ ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศคู่ค้าดังนี้

การผลิตสินค้า ประเทศคู่ค้ามีโอกาสเลือกผลิตสินค้าที่ตนถนัดและชำนาญ ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าดีขึ้น สินค้ามีมาตรฐานสูงขึ้น การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุด

การบริโภค การค้าระหว่างประเทศทำให้ประชากรทั่วโลกมีโอกาสได้บริโภคสินค้าและบริการต่างๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้และได้รับความพอใจจากการบริโภคเต็มที่

การให้วิทยาการใหม่ (Know-How) การค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดการกระจายวิทยาการใหม่ๆ ไปทั่วโลก การพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านการบริหาร การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม

การกระจายรายได้ การค้าระหว่างประเทศจะช่วยให้การกระจายรายได้ดีขึ้น เมื่อมีการผลิต การจ้างงานจะเพิ่มขึ้น ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ ทำให้รายได้ประชาชาติและมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น

การตลาด การค้าระหว่างประเทศช่วยให้ตลาดของสินค้าและบริการขยายตัว ส่งผลให้ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น อุปสงค์รวมทั้งโลกเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจโดยทั่วไปดีขึ้นด้วย

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Theory)

★ ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยคลาสสิก (Classic Theory)

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศในสมัยของคลาสสิกนี้จะถือว่า แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการกำหนดมูลค่าของสินค้า ทฤษฎีที่น่าสนใจคือ ทฤษฎีการได้เปรียบโดยเด็ดขาดและทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ซึ่งทั้งสองทฤษฎีจะทำการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของแต่ละประเทศ และเลือกผลิตในสินค้าที่ประเทศของตนมีความได้เปรียบในการผลิตมากกว่า หรือประเทศจะเลือกผลิตสินค้าที่ตนถนัด โดยเปรียบเทียบระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนจะมีขอบเขตอยู่ระหว่างปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ โดยเปรียบเทียบของประเทศทั้งสอง

★ ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัย นีโอคลาสสิก (Neo-classic Theory)

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศในสมัย นีโอคลาสสิก ได้นำทฤษฎีในสมัยคลาสสิกมาปรับปรุงแก้ไข ทฤษฎีที่น่าสนใจคือ ทฤษฎีการค้าแบบต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) โดยต้นทุนค่าเสียโอกาสจะถูกนำมาเป็นหลักในการพิจารณาเนื่องจากต้นทุนค่าเสียโอกาสในการผลิตสินค้าในแต่ละประเทศสามารถวัดได้จากมูลค่าสูงสุดของสินค้าอื่นที่ประเทศนั้นไม่ได้ผลิต ดังนั้น ประเทศจะได้รับประโยชน์ที่สามารถระบายสินค้าที่ผลิตได้มาก และซื้อสินค้าที่ตนผลิตได้ไม่พอกับการบริโภคเข้าประเทศ และทฤษฎีการค้าที่พิจารณาปริมาณทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้แนวคิดเส้นความเป็นไปได้ในการผลิต ซึ่งในประเทศต่างๆ จะแตกต่างกันไปตามปริมาณทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่ในประเทศ

★ ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่ (Modern Theory)

นักเศรษฐศาสตร์ได้ศึกษาและแก้ไขปรับปรุงทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยคลาสสิก โดยเพิ่มข้อ

สมมุติฐานในการพิจารณาคือ มีปัจจัยการผลิตหลายชนิด การทดแทนกันของปัจจัยไม่สมบูรณ์ การโยกย้ายปัจจัยการผลิตจะเกิดต้นทุนเพิ่ม และมีต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) เกิดขึ้น การโยกย้ายปัจจัยการผลิตแยกได้ 3 ลักษณะ คือ ต้นทุนคงที่ ต้นทุนเพิ่มขึ้น และต้นทุนลดลง

นโยบายการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Policy)

นโยบายการค้าเสรี (Free Trade Policy) เป็นนโยบายที่ดำเนินการค้าโดยปราศจากการกีดกันทางการค้าจากประเทศที่มีอำนาจในการวางกฎเกณฑ์ มาตรการภาษีการค้า และมาตรการกีดกันการค้าเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศรวมทั้งไม่มีการเข้าแทรกแซงของรัฐบาลในการค้าระหว่างประเทศด้วย โดยยึดหลักการแบ่งงานกันทำ การให้สิทธิพิเศษที่เท่าเทียมกัน การเก็บภาษีอากรของรัฐ ไม่เก็บในอัตราสูง

นโยบายการค้าแบบคุ้มกัน (Protective Trade Policy) เป็นนโยบายการค้าที่ต้องการให้ประเทศของตนส่งออกสินค้าได้มากขึ้นรวมทั้งการกีดกันการนำเข้าสินค้า รัฐบาลจะเข้ามาแทรกแซงในการค้าระหว่างประเทศโดยวิธีการต่างๆ เช่น

การตั้งกำแพงภาษีศุลกากร (Tariff) เป็นการเก็บภาษีจากสินค้านำเข้าในอัตราที่แตกต่างกันตามความสำคัญของสินค้าและคำนึงถึงประโยชน์หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

การจำกัดสินค้าเข้า (Import Quota) เป็นการกำหนดโควต้าด้านปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่จะนำเข้าจากต่างประเทศ

การจำกัดสินค้าออก (Export Restriction) เป็นการกำหนดโควต้าด้านปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่จะส่งออกเพื่อป้องกันมิให้เกิดการขาดแคลนภายในประเทศและราคาสินค้าในตลาดโลกลดลง

การทุ่มตลาด (Dumping) เป็นการขายสินค้าในตลาดต่างประเทศในราคาที่ต่ำกว่าราคาในตลาดในประเทศหรือต่ำกว่าต้นทุนการผลิต ซึ่งจะทำให้ได้ส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้นหรือทำลายคู่แข่งในตลาดการค้า

การให้เงินอุดหนุนสินค้าออก (Export Subsidy) เป็นการให้เงินอุดหนุนแก่ผู้ผลิตหรือเพิ่มราคาสินค้าให้แก่ผู้ผลิตเพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตผลิตสินค้าและสามารถส่งสินค้าออกไปแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้รวมทั้งสามารถขยายปริมาณการผลิตได้มากกว่าเดิม

การเงินระหว่างประเทศ

ในการทำการค้าระหว่างประเทศ จำเป็นต้องมีเงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเช่นเดียวกับการค้าภายในประเทศ แต่เนื่องจากทุกประเทศต่างก็มีเงินเป็นสกุลของตนเอง ในทางปฏิบัติการชำระเงินจะต้องชำระด้วยเงินสกุลสำคัญ ๆ ที่นานาชาติยอมรับว่า เป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนได้ ในปัจจุบันที่มีการยอมรับกันมากที่สุดในโลก ได้แก่ เงินปอนด์ ดอลลาร์สหรัฐ เงินเยน เงินมาร์ก และเงินฟรังก์

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

หมายถึงราคาของเงินสกุลหนึ่งที่เกิดเทียบอยู่ในหน่วยของเงินอีกสกุลหนึ่ง

เช่น 1 US\$ = 42.50 บาท

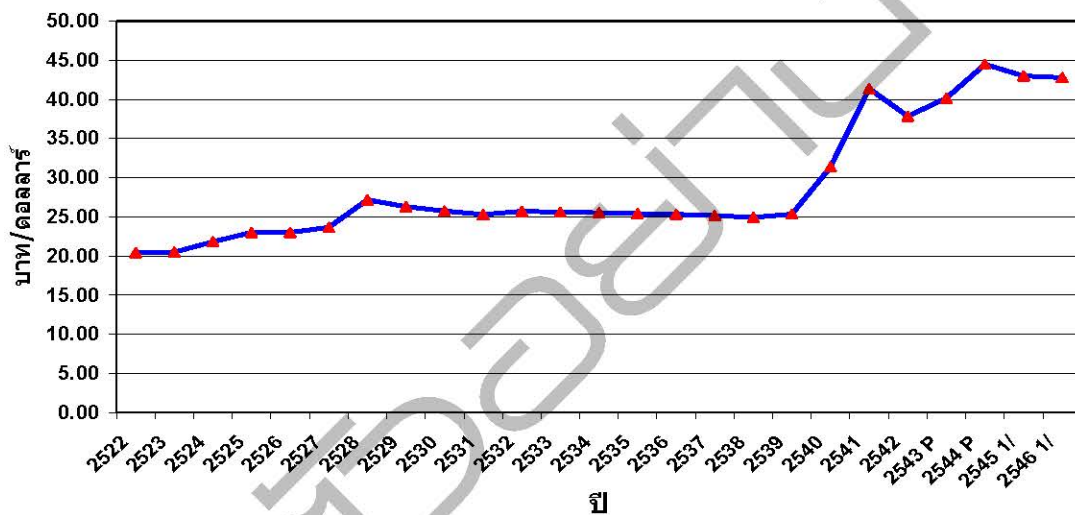
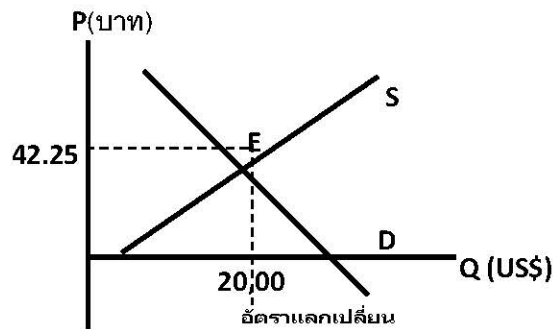
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในทางปฏิบัติจะมีดังนี้

1. อัตราซื้อ หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนที่ธนาคารพาณิชย์ใช้รับซื้อเงินตราต่างประเทศ
2. อัตราขาย หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ขายเงินตราต่างประเทศ

* โดยปกติ อัตราขายจะสูงกว่าอัตราซื้อ

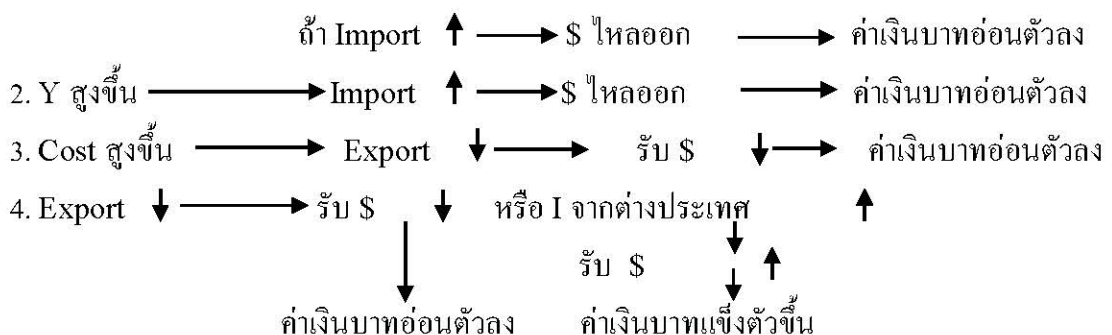
3. อัตราแลกเปลี่ยนทางการ หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนที่ธนาคารกลางกำหนดในการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

4. อัตราแลกเปลี่ยนตลาด หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพที่กำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหว นอกจาก D & S เงินตราต่างประเทศแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ดังนี้

1. D สินค้าจากต่างประเทศ

ระบบการเงินของโลก

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นระบบการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศต่าง ๆ ถือปฏิบัติอยู่ 3 ระบบใหญ่ ๆ คือ

1. ระบบการเงิน ซึ่งมีอัตราแลกเปลี่ยนแบบเสรี (Flexible Exchange Rate System) เป็นระบบที่ยอมให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้น หรือต่ำลงได้อย่างเสรี ปราศจาก G เข้าไปแทรกแซงในระบบนี้

2. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (Fixed – Exchange Rate System) ระบบนี้จำแนกได้ 2 ระบบย่อย คือ

2.1 ระบบมาตรฐานทองคำ

กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลนั้น กับทองคำเป็นค่าที่แน่นอน เรียกว่า ค่าเสมอภาค (Par Value) เช่น

1 ปอนด์ = ทองคำบริสุทธิ์หนัก 0.068 เอนซ์

1 ดอลลาร์ = ทองคำบริสุทธิ์หนัก 0.00287 เอนซ์

1 ปอนด์ = 2.40 ดอลลาร์

2.2 ระบบมาตรฐานปรีวรรตทองคำ (Gold Exchange Standard)

เป็นระบบที่ประเทศต่าง ๆ ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน โดยจะต้องเป็นสมาชิก IMF และ กำหนดเงินตราของตน 1 หน่วยให้มีค่าเท่ากับทองคำจำนวนหนึ่งหรือกำหนดค่าเงินตราของตนเทียบเท่ากับเงินตราสกุลที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้ เช่น ไทยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยฝ่ายทองคำได้ $1 \$ = 20 \text{ B}$ “ค่าเสมอภาค” ซึ่งเป็นอัตราแลกเปลี่ยนทางการ (Official rate) ที่กำหนดตายตัว IMF กำหนดไว้ให้สูงกว่าค่าเสมอภาคได้ไม่เกิน 2.25 %

3. ระบบการเงินซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนถูกควบคุม (Exchange Control)

เป็นระบบที่รัฐบาลใช้อำนาจผูกขาดควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การซื้อขายเงินตราต่างประเทศอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดขึ้น

ในระบบนี้ Y ที่เป็นเงินตราต่างประเทศทั้งหมดจากการส่งออกและอื่นๆ จะต้องส่งมอบให้ธนาคารกลางเพื่อมิให้มีการรั่วไหล หรือหลีกเลี่ยง โดยได้รับเงินตราของประเทศไป

เมื่อได้รับเงินตราต่างประเทศเข้ามา รัฐบาลจะแบ่งขายให้แก่ผู้ต้องการเงินตราต่างประเทศส่งสินค้าเข้า โดยพิจารณาว่าสินค้าที่ส่งเข้านี้มีความจำเป็นต่อประเทศเพียงใด

การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีวัตถุประสงค์พอสรุปได้ ดังนี้

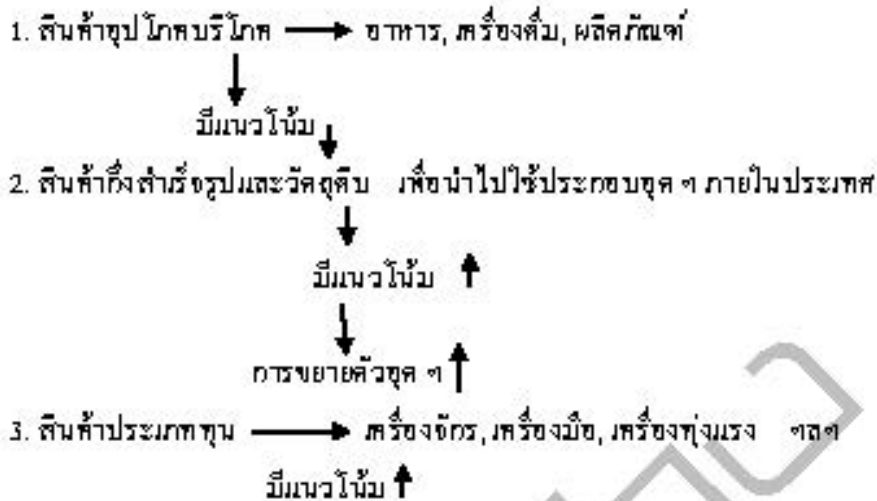
1. เพื่อจำกัดการนำเงินทุนเข้าประเทศหรือการส่งเงินทุนออก
2. เพื่อรักษาค่าภายนอกของเงินตราของประเทศให้มีเสถียรภาพ
3. เพื่อรักษาทุนสำรองเงินตราที่เป็นทองคำของประเทศไว้
4. เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อถือในความมั่นคงของเงินตรา
5. เพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศสำหรับส่งสินค้าเข้ายามวิกฤต
6. เพื่อใช้เงินตราต่างประเทศชำระเงินต้นและดอกเบี้ยคืน

โครงสร้างสินค้าออกของไทย

1. สินค้าออกดั้งเดิม - ข้าว, ยางพารา, ไม้ และดีบุก
2. สินค้าออกชนิดใหม่ - ข้าวโพด, มันสำปะหลัง, น้ำตาล

3. สินค้าอุตสาหกรรม - สินค้าอุตสาหกรรมแปรรูปที่ใช้ผลผลิตทางเกษตร หรือสินค้าขั้นปฐม ขึ้น ๆ เป็นวัตถุดิบ เช่น ยางพารา, ผ้าไหมของไทย, ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันมีการกระจายในการส่งออกสินค้ามากขึ้น สินค้าตั้งคิมพ์ย่อยๆ ลดลง

โครงสร้างสินค้านำเข้า

ดุลการค้าและดุลการชำระเงิน

ดุลการค้า (Balance of Trade) หมายถึง บัญชีมูลค่าส่งออกและนำเข้าของประเทศหนึ่งกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งเป็น บ/ข แสดงเฉพาะรายการสินค้าเท่านั้น ตามปกตินิยมคิดเป็นระยะเวลา 1 ปี

ดุลการค้าแบ่งออกเป็น 3 กรณี กล่าวคือ

1. ดุลการค้าเกินดุล → EX > IM
2. ดุลการค้าขาดดุล → EX < IM
3. ดุลการค้าสมดุล → EX = IM

ดุลการชำระเงิน (Balance of Payment) หรือดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ (International Balance of Payment) หมายถึง บัญชีบันทึกยอดรับ รายจ่ายทางด้านการค้าและการลงทุนทั้งสิ้น ที่ประเทศได้ขายให้หรือรายรับจากต่างประเทศในระยะเวลา 1 ปี

